

Lehetséges jogkövetkezmények munkabaleset esetén

Az újság februári számában megjelent az új munkabaleseti jegyzőkönyv. Ezzel kapcsolatban hasznosnak tartom tisztázni, hogy egy munkabaleset vagy más szabálysértés milyen, a munkáltatót érintő következményekkel járhat.

Nem mindenki tudja, hogy az esetleges bírságon kívül a munkabalesetnek büntetőjogi és kártérítési következményei is lehetnek (a munkavállaló vagyoni és nem vagyoni kárát meg kell téríteni). Ezenkívül a munkáltató kötelezhető a társadalombiztosítás gyógykezeléssel és rokkantnyugdíjjal kapcsolatos összes költségének megtérítésére, mely milliós nagyságrendű is lehet, ezért minden munkáltatónak fontos lehet ezek ismerete.

A Munkavédelmi törvény, a Szabálysértési törvény a Munka törvénykönyv, a Büntető törvénykönyv, a Társadalombiztosítási törvény és az Egészségbiztosítási törvény vonatkozó részeit az alábbiakban gyűjtöttem. Ha a munkáltató a Munkavédelmi törvényben előírtakat nem tartja be (még ha ez nem is okoz balesetet), a felügyelők enyhébb esetben szabálysértési, súlyosabb veszélyeztetésnél munkavédelmi bírságot alkalmazhatnak.

Szabálysértések

(„17/1968 Korm. rend. egyes szabálysértésekről” 77. § alapján) Eszerint 60 000 forintig terjedő pénzbírsággal sújtható szabálysértést követ el az, aki

- a munka egészséges és biztonságos végzésére, és annak ellenőrzésére vonatkozó szabályokat megszegi, vagy feladatkörében a szabályok végrehajtásának mellőzését eltűri;
- munkáltatóként az üzemi balesettel vagy foglalkozási betegséggel kapcsolatos kivizsgálási, nyilvántartási és bejelentési kötelezettségét kellő időben nem teljesíti, valótlan adatot közöl, illetőleg a baleset valódi okát eltitkolja, vagy feltárását megakadályozza,
- a termelő- vagy biztonsági berendezést az előírt előzetes vizsgálat nélkül (ez az

üzembe helyezést megelőző munkavédelmi vizsgálat és az érintésvédelmi felülvizsgálat), vagy annak kedvezőtlen eredménye ellenére, illetőleg érvénynek lejárta után üzemben tart,

- a termelő- vagy biztonsági berendezés üzemeltetésére, illetve karbantartására vonatkozó biztonsági szabályokat nem tartja be,
- a termelő- vagy biztonsági berendezésnek a biztonsági szabályzatokban, szabványokban előírt szerelvényeit (segédberendezéseit) kiiktatja vagy nem tartja üzemképes állapotban.

Munkavédelmi bírság

(1993. évi XCIII. Törv. 82. § alapján) A felügyeltek 50 000 Ft-tól 10 000 000 Ft-ig terjedő munkavédelmi bírságot alkalmaznak a biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállalót súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben.

A „súlyos veszélyeztetést” jelent:

- A munkavédelmi üzembe helyezést elmulasztása.
- Az időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása.
- A balesetet okozó gép soron kívüli ellenőrzésének elmulasztása.
- A kockázatértékelés elmulasztása (I. veszélyességi osztályba tartozó munkáltatónál, pl. faipar).
- A szükséges védőberendezések, egyéni védőeszközök működésképtelenség, illetve hiánya.
- A munkaköri alkalmassági vizsgálat hiánya.

Az egészségügyi és nyugdíj-ellátások költségeinek megtérítése

Sérüléssel járó balesetnél a társadalombiztosítás gyógykezeléssel és rokkantnyugdíjjal, özvegyi nyugdíjjal kapcsolatos költségeit a munkáltatónak az alábbiak szerint kell megtérítenie:

- A foglalkoztató köteles megtéríteni az üzemi baleset vagy foglalkozási megbetegedések miatt felmerült egészségbiz-

tosítási ellátást, ha ez annak következménye, hogy ő vagy megbízottja a kötelező munkavédelmi szabályokban foglalt kötelezettségének nem tett eleget, vagy ha a balesetet szándékosan idézte elő. (1997. évi LXXXI. Törvény 67. § alapján)

- A foglalkoztató köteles megtéríteni a baleseti rokkantsági nyugdíjat, a baleseti hozzátartozói nyugellátást, ha a baleset annak a következménye, hogy ő vagy megbízottja a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény előírásainak nem tett eleget, vagy ha a balesetet szándékosan idézte elő. (1997. évi LXXXI. Törvény 87. § alapján)

Ezen költségek az APEH útján köztartozásként behajthatók, a nyugdíjak és járadékok a vállalkozás megszűntetésekor egy összegben fizetendők!

Kártérítés a dolgozónak

Ha a dolgozó a munkaviszonyával összefüggésben balesetet szenvedett, akkor emiatt keletkezett kárát a munkáltatójának meg kell térítenie. A kár lehet a

- személyt érő sérülésekből eredő kár (pl. keresetkiesés, keresésképtelenség stb.);
- a személyt érő sérülések elhárításával, azok káros hatásainak helyrehozásával kapcsolatos károk, költségek;
- egyéb vagyoni károk;
- nem vagyoni (tipikusan a személyhez fűződő jogokkal kapcsolatos) kár.

Sokszor a baleset bekövetkezte nem róható sem a dolgozó, sem a munkáltató terhére, mégis a munkáltatónak vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékében meg

kell téríteni a kárt. Akkor tud a munkáltató kimenekülni kártérítési fizetési kötelezettsége alól, ha be tudja bizonyítani, hogy működési körén kívül eső elháríthatatlan ok következménye volt a baleset (kár), vagy maga a dolgozó okozta a bajt, kizárólagosan és elháríthatatlanul. Nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a munkavállaló vétkes magatartása idézett elő. (A kárviselés arányát az dönti el, hogy a munkavállaló vétkes közrehatása milyen mérvű volt.)

A gyakorlatban, ha részben a dolgozó magatartása miatt, részben pedig a dolgozón kívül álló okból, de a munkaviszonnyal összefüggésben keletkezett a kár, akkor a kármegosztást alkalmazzák.

Másfajta felelősség terheli az egyéni vállalkozó munkáltatót a dolgozónak okozott kárért, ha maximum 10 főt foglalkoztat. Neki csak akkor kell a kárt megtéríteni, ha vétkesség terheli, tehát ha vagy szándékosan, vagy gondatlanul, de az ő magatartása, körülményei miatt következett be a kár. A vétkességét a Munka tv. vélelmezi, csak akkor mentesül a felelősség alól, ha bebizonyítja, hogy vétkesség

nem terheli, ekkor a dolgozót ért kár megfizetésére nem kötelezhető.

Büntetőjogi felelősség

A munkavédelmi szabályok megszegőivel szemben alkalmazható legsúlyosabb joghátránnyal a büntetőjogi felelősségre vonás jár. A munkavédelmi szabályszegésre ez akkor vonatkozik, ha egyben bűncselekményt is megvalósít. Aki foglalkozása szabályainak (A Munkavédelmi törvény 11. §-ában foglalt biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok ennek minősülnek) megszegésével más gondatlanságból közvetlen veszélynek tesz ki vagy testi sértést okoz, egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő. A büntetés:

- három évig terjedő szabadságvesztés, ha maradó fogyatékoságot, súlyos egészségromlást, vagy tömegszerencsétlenséget okoz,
- egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha halált okoz,
- két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha kettőnél több ember halálát

okozza, vagy halálos tömegszerencsétlenséget okoz.

A fentiek alapján belátható, hogy egy munkaképesség-csökkenéssel járó baleset egy kisebb vállalkozást tönkre tud tenni, egyéni vállalkozónak, vagy bt. beltagjának pedig a teljes egzisztenciája is rámehet a kártérítésekre és a tb. költségeire. Ha a kártérítési perekben néhány ügyvédi iroda piacot lát, a perek meg fognak szaporodni, és a követelt összeg is megemelkedik. Egy kis-, közepes vállalkozásnál egy egyszeri kb. száz- és háromszázezer forint körüli beruházással a hiányosságok jelentős részét meg lehet szüntetni. Ha bizonyíthatóan megtettünk mindent a balesetek elhárítása érdekében, már nyugodtabban alhatunk.

Kling Péter

munkavédelmi technikus

okl. faipari mérnök

7191 Hőgyész, Ady Endre u. 15.

1027 Budapest, Vitéz u. 5-7.

Tel.: 30/9655-426, fax: 74/488-095.

www.munkavedelem.biz

pkling@freemail.hu

Kié a felelősség?

Jogszabályokban a munkavédelmi hiányosságok és munkabalesetek felelősségvállalójaként és a lehetséges jogkövetkezmények viselőjeként mindig a „munkáltató” személye szerepel. Azonban a munkavédelmi feladatokat nem minden esetben ő végzi, sőt, bizonyos esetekben nem is végezheti. Mint tudjuk, a Munkavédelmi törvény legutóbb megjelent módosítása értelmében a dolgozók létszámától függően hetente vagy naponta meghatározott órában kötelező az üzemekben a munkavédelmi szakember alkalmazása vagy megbízása. A törvény előír bizonyos tevékenységeket, amelyeket csakis megfelelő képzéssel rendelkező személy végezhet, a munkáltató úgymond csak „asszisztálhat”, illetve fizet a szakember munkájáért. Ezen feladatok elvégzése nagyban befolyásolja az üzem munkavédelmi helyzetét.

Felmerül a kérdés:

Ha az üzemet valamilyen hiányosság miatt a munkavédelmi felügyelők megbüntetik vagy netán baleset történik, hogyan felel ezért a munkavédelmi szak-

ember, illetve van-e valamilyen kármegosztás a kiszabott bírság vagy kártérítés vonatkozásában?

Alapesetben nincs, a jogszabályok értelmében a hiányosságokkal és a munkabalesetekkel kapcsolatban mindig a munkáltatót terheli a felelősség. Persze polgári peres eljárás útján még lehet próbálkozni, de mindenki tisztában van az ilyen ügyek

körülményességével. Lehetséges megoldás talán külön írásos szerződésben kikötni, hogy a munkavédelmi szakember milyen mértékben felel, ha tevékenysége ellenére mégis megbüntetik a céget vagy baleset következik be. Bár ennek a jogi lebonyolítása valószínűleg nem ilyen egyszerű.

Mózes Lajos